

Rudolf Berner, 1907-1977

En kort biografi om den svenske anarkisten Rudolf Berner, aktiv i Spanien och i
underjordiskt arbete

Nick Heath

Berner, Rudolf (Rube) alias Frank Tireur

Rudolf Berner, född 14 juli 1907 i Skövde (västra Sverige), växte upp i en småbrukar- och arbetarfamilj med många barn. Han gick i skola och lärde sig målning och hantverk.

1931 for han till Uddevalla, där han var skeppsmålare. Han träffade en försäljare av de anarkistiska och syndikalistiska tidningarna Brand och Arbetaren. Läsningen av Brand verkade som en uppenbarelse. "Någonting i mig sa att det här var exakt vad jag alltid tyckt men aldrig kunnat formulera", mindes han senare. Hans första artiklar dök därefter upp i Brand och Arbetaren. I oktober 1931 flyttade han till Stockholm, där han arbetade i redaktionen på Brand.

Som delegat för Syndikalistiska Ungdomsförbundet (SUF) deltog Berner på en Tysklands Anarkokommunistiska Federations (FKAD) kongress i Berlin i slutet av 1931. Där träffade han Helmut Rüdiger, Berthold Cahn, Rudolf Oestreich, hörde ett föredrag av Erich Mühsam och träffade Franz Pfembert..

Framförallt kände han sig dock hemma i Berlin-Adlershofgruppen ledd av Willi Boretti. 1932 återvände han till Sverige. Men 1936 for han på luffen och reste genom Danmark, Tyskland, Tjeckoslovakien och Österrike. I Klosterneuburg nära Wien träffade han Pierre Ramus, en ledande österrikisk anarkist. Här hörde han om det spanska inbördeskrigets utbrott.

Hans första försök att fara till Spanien stoppades vid den schweiziska gränsen. Omedelbart reste Berner över Tyskland tillbaka till Sverige. Men i oktober 1936 reste han som delegat för den svenska syndikalistorganisationen Sveriges Arbetares Centralorganisation (SAC) till Spanien. Han arbetade på CNT-FAI:s internationella avdelning och redigerade deras vecko-informationstjänst på svenska språket.

I Barcelona upprätthöll han nära kontakt med de tyska anarkisterna i DAS-gruppen (Tyska Anarkosyndikalisterna Utomlands). Vid den här tiden hade DAS ingen direkt kontakt med den underjordiska anarkiströrelsen hemma i Tyskland.

Den tyske anarkisten Helmut Kirscheys mindes hur DAS bad Berner att utföra ett uppdrag där, eftersom han talade flytande tyska, hade personliga kontakter med FKAD-medlemmar och var känd som en modig man.

De nödvändiga resepengarna från Sverige samlades ihop av Mollie Steimer, kontakten i Paris. Officiellt reste Berner som delegat för ILO.

Tvärt emot vad han fruktat kunde han med lätthet ta sig in i Tyskland. Gränsvakterna hade inte noterat inresestämpeln till det republikanska Spanien i hans pass. Hans första anhalt var Wuppertal. Här mötte han Anne Niessen, Helmut Kirscheys äldre syster. Han for sedan till Düsseldorf.

Hans ankomst den 20 februari 1937 sammanträffade med Anton Rosinkes begravning, en ledande FAUD-militant som hade mördats av Gestapo. Innan nazisternas maktövertagande hade det i Düsseldorf existerat tre anarkistgrupper i olika kvarter. En del av dessa hade redan arresterats och en del arresterades kort senare.

Från Düsseldorf for Berner till Leipzig och träffade anarkister där. Han mötte sedan Boretti i Berlin som satte honom i förbindelse med Rudolf Oestreich, den ledande FKAD-militanten, och han träffade också andra FAUD-aktivister.

Berner återvände sedan till Sverige och tog sig till Polen. I Warsawa kontaktade Berner det polska anarkosyndikalistiska facket Centrany Wydzial Zawodowy (ZZZ), vars konspiratoriska anarkosyndikalistiska flygel leddes av en av de ledande funktionärerna i FAUD, Alfons Pilarski.. De polska anarkosyndikalisterna hade samlat in pengar åt spanska barn i nöd, och Berner smuglade solidaritetsfonderna till Barcelona.

Efter att ha fullgjort sitt uppdrag i Polen återvände Berner till Berlin för att besöka Boretti. Dagen efter reste han tillbaka till Rhen just som nästa arresteringsvåg inträffade. Dock höll hans tur i sig och han lyckades undkomma över gränsen till Holland. Efter att ha lämnat sin rapport återvände Berner till Barcelona.

I november 1937 återvände Berner till Stockholm. Detta orsakades på grund av hans meningsskiljaktigheter med Augustin Souchy, den tyske ledaren för CNT-FAI:s internationella avdelning i Barcelona. Han hade ett spant förhållande med de ledande funktionärerna i SAC, som tog Souchys sida, och tyckte att han inte togs på allvar politiskt och hade smädats som "bohem". Han hamnade i en depression.

Eftersom han var för feg för att begå självmord, skrev han till Rüdiger, var han nästan alltid full. Han var oförmögen att skriva en planerad bok om Erich Mühsam på grund av sin situation – han hade ingen fast bostad och bara tillfälliga jobb. Men våren efter kunde han återvända till Spanien.

I Barcelona och Madrid arbetade Berner som journalist för CNT-FAI och skrev en svensk pamflett om den spanska situationen. I december 1938 for han tillbaka till Stockholm där han förberedde ett planerat besök av en CNT-delegation. Han var nu oförmögen att återvända till Spanien då Katalonien hade fallit åt fascisterna.

Istället reste Berner till Paris där han inte hade någon chans att få arbete och var "dömd att svälta". I juli 1939 utvisades han till slut av den franska polisen och återvände till Sverige.

I början av 40-talet gifte sig Berner med en tysk kvinna som hade emigrerat till Sverige. Om hans aktiviteter under kriget finns det knappt någon information.

Han arbetade på Arbetaren och var i april 1946 korrespondent i Frankrike som tillhandahöll artiklar om CNT i exil. Han arbetade också som reporter i Schweiz och Spanien, som han reste in i illegalt och skrev en daglig rapport under en tvåveckorsperiod som trycktes i Arbetaren.

En splittring utvecklades mellan CNT i exil och det underjordiska CNT i Spanien efter kriget. Exil-ledningen, ledd av Federica Montseny, drabbade samman med CNT på halvön som krävde en bred front av antifrankistiska organisationer. Berner tog CNT-Spaniens sida. I Sverige skickades solidaritetspengar samlade av SAC till Montseny. Berner bröt med SAC. Hans kamrater mottog det mycket illa när de fick reda på hans avhopp genom en artikel Berner hade skrivit i en socialdemokratisk tidning. Några år senare reviderade Rüdiger sitt omdöme om Berner och såg honom som "en pålitlig vän till CNT", "även om han hade valt en väg" som han inte kunde följa.

För perioden efter 1946 är information om hans verksamhet sparsam. I januari 1954 arbetade Berner för Arbetarnas Internationella Filminstitut i Brüssel och organiserade en arbetarnas internationella Filmfestival i Hamburg 1954. I juli 1955 återvände han till Sverige och arbetade som journalist i Lund.

I början av 1962 arbetade han som frilansjournalist och skrev för en kulturtidskrift i Lund. Han översatte texter av Erich Mühsam till svenska. Han reste åter till Barcelona förklädd till turist för att skriva en rapport år 1958. Den 11 mars 1977 dog han i Lund.

Hans svenska memoarer om hans turné i Tyskland, Den Osynliga Fronten, översattes till tyska för några år sedan av Helmut Kirschey.

NICK HEATH

Det Anarkistiska Biblioteket

Nick Heath

Rudolf Berner, 1907-1977

En kort biografi om den svenske anarkisten Rudolf Berner, aktiv i Spanien och i underjordiskt arbete

<http://soversiva.wordpress.com/2009/04/03/rudolf-berner-1907-1977/>

Översatt från libcom.org i januari '09. Några av författarens misstag har rättats till.

sv.theanarchistlibrary.org